

Rascjep u svetome i svjetovnome: simpozij o Željku Mardešiću

Chromosov toranj, Zagreb, 27. studenoga 2007.

U organizaciji Centra za promicanje socijalnog nauka Crkve, Hrvatskoga sociološkog društva, Katoličkog bogoslovnog fakulteta (u nastavku KBF-a), Kršćanskog akademskog kruga i Kršćanske sadašnjosti, održan je 27. studenoga 2007. u Chromosovom tornju u Zagrebu skup o životu i djelu Željka Mardešića (1933. – 2006.), poznatog i kao Jakov Jukić, pod naslovom *Rascjep u svetome i svjetovnome*. U sklopu skupa održana je i promocija njegove posthumno objavljene knjige *Rascjep u svetome*, u izdanju Kršćanske sadašnjosti. Na simpoziju su svojim izlaganjima sudjelovali sociolozi religije i teolozi, a prevladavala je otvorena rasprava i dijalog.

Na početku skupa pozdravne su govore u ime kardinala Bozanića i kardinala Puljića uputili Anton Šuljić, ravnatelj Informativne katoličke agencije i mons. Vlado Košić, pomoćni biskup zagrebački, te organizatori simpozija Gordan Črpić, Siniša Zrinščak, Josip Baloban, Ivan Supićić, te Adalbert Rebić, u ime svojih institucija. Svi su u pozdravnim govorima naglasili kritičnost i otvorenost misli i djela Željka Mardešića, te njegovo značenje za istraživačko područje religije i religioznosti na ovim prostorima.

Prvi dio skupa bio je posvećen pojedinim aspektima rada i identiteta Željka Mardešića. U svom izlaganju *Intimnost i znanstvenost: fenomen religije u sociologiji religije*, Siniša Zrinščak, iz Studijskog centra socijalnog rada Pravnog fakulteta u Zagrebu, govorio je o sociologiji religije u Hrvatskoj predtranzicijskog razdoblja koja je propitivala prednosti i nedostatke pojedinih teorijskih usmjerenja, naglašavajući pri tome pozicije metodološkog ateizma i metodološkog agnosticizma. Zrinščak zaključuje kako je najvažnija metodološka skrupuloznost koja karakterizira djela Željka Mardešića, te da je potrebno istražiti njegov utjecaj na sociologiju religije u hrvatskom kontekstu.

Akademik Ivan Supićić, iz Kršćanskog akademskog kruga, raspravljao je o isprepletenosti duhovnosti i znanstvenosti, te njihovom međusobnom utjecaju na rad Željka Mardešića u izlaganju pod naslovom *O dubovnosti i znanstvenosti u djelu Željka Mardešića*.

Špiro Marasović, sa splitskog KBF-a, u izlaganju *Katolicizam Željka Mardešića* govorio je o njegovoj sintezi eklezijalne vjere i demokratičnosti, te utemeljenju na

postavkama II. vatikanskog koncila, koja afirmira kršćansku duhovnost, teologiju i ekumenizam, a protivi se ideološkom i političkom katolicizmu.

Na tom je tragu, na kraju prvog dijela, i izlaganje voditelja Centra za promicanje socijalnog nauka Crkve Gordana Črpića *Svjetonazorski krugovi nekada i danas: konture kontinuiteta*. U navedenom izlaganju autor se bavio odnosom Željka Mardešića prema liberalnom, komunističkom i katoličkom krugu, zahtijevajući među njima otvorenost i dijalog, a ne zatvorenost i isključivost.

Nakon prvoga dijela simpozija uslijedilo je predstavljanje Mardešićeve knjige *Rascjep u svetome*, a svoje viđenje knjige izložili su Siniša Zrinščak, Ivan Šarčević i Gordan Črpić.

U drugom dijelu simpozija govorilo se o temi rata, pomirenja i opraštanja u djelu Željka Mardešića. Ivan Markešić, s Instituta društvenih znanosti Ivo Pilar, u izlaganju pod naslovom *Jesu li religija i rat uistinu dvije odvojene tvorbe?*, govorio je o odnosu rata i religije, zaključujući da je rat nemoguće voditi bez religije i njezine legitimacije. Autor je govorio i o razlozima pojave religijskog fundamentalizma kao izvora rata, te modernog politeizma kao načina rješavanja rata.

Teolog iz Sarajeva Alen Kristić raspravljao je o pomirenju i zagovaranju dijaloga, kako sa sadašnjošću tako i s prošlošću, naglašavajući značaj Mardešićeve ideje čišćenja pamćenja u tekstu pod naslovom *Ozdravljenjem pamćenja do pomirenja: pitanje religijskog pamćenja u sociološko-teološkoj misli Željka Mardešića*.

Ante Vučković, sa splitskog Katoličkog bogoslovnog fakulteta, u tekstu naslovljenom *Opraštanje u Željka Mardešića*, bavio se temom opraštanja kao religijskom kategorijom u djelu Željka Mardešića, pogotovo nakon ratnih godina, i to na tragu traženja oprostjenja pape Ivana Pavla II. Na sličan način o Željku Mardešiću, na kraju drugoga dijela, govorio je i Božo Vuleta, gvardijan Sinjskog franjevačkog samostana, skicirajući njegovu komunikaciju i suradnju s franjevcima u raspravi naslovljenoj *Mirotvorstvo Željka Mardešića: suradnja s Franjevačkim institutom za kulturu mira u Splitu*.

U trećem dijelu simpozija izlagači su govorili o vezama Mardešićevog djela s empirijskim aspektom u sociologiji religije, novom duhovnošću, te religioznim identitetima. Tako je jedina žena izlagateljica na skupu, Dinka Marinović Jerolimov, s Instituta za društvena istraživanja u Zagrebu, govorila o doprinosu Mardešića, alias Jakova Jukića, poimanju i kritici empirijske sociologije religije u izlaganju pod naslovom *Jakov Jukić i empirijska sociologija religije*.

Tonči Matulić, sa zagrebačkog KBF-a, govorio je o teološkoj dimenziji nove duhovnosti u izlaganju *Teologijsko propitivanje temelja takozvane nove duhovnosti: proročka dimenzija Mardešićevog prosuđivanja novog doba*.

Sociolog Miroslav Artić govorio je o aktualnoj religioznosti u Hrvatskoj kroz rezultate European Values Studyja, dovodeći ih u odnos s Mardešićevim konceptom

fenomena sakralnog u izlaganju pod naslovom *Transformacije tradicionalnih religioznih identiteta*.

Pero Aračić, s KBF-a u Đakovu, na kraju trećega dijela simpozija, govorio je o utjecaju individualizma na obiteljski i župni život kroz refleksiju posthumno objavljene knjige Željka Mardešića u tekstu *Župa i obitelj, zajednice i crkveni pokreti u Hrvatskoj*.

U četvrtom i posljednjem dijelu simpozija nastavljena je rasprava o Crkvi i crkvenim pokretima u djelu Željka Mardešića. Stipe Tadić, s Instituta društvenih znanosti Ivo Pilar, govorio je o Mardešićevom uočavanju revitalizacije religije kroz eklezijalne pokrete u izlaganju *Novi eklezijalni pokreti u djelu Željka Mardešića*, a Vine Mihaljević, s istog Instituta, govorio je o fenomenu novih religijskih pokreta u tekstu naslovljenom *Religijski pokreti u djelu Željka Mardešića*.

Ravnatelj Visoke teološko-katehetske škole iz Zadra Marinko Duvnjak govorio je o sociološkim i teološkim naporima Mardešića u opisu stanja Crkve u suvremenom svijetu u izlaganju *Viđenje Crkve u djelima Željka Mardešića*.

Na kraju je Željko Tanjić, sa zagrebačkog KBF-a, u izlaganju pod naslovom *Važnost osobe i djela Željka Mardešića za teologiju* raspravljao o značaju Mardešićevog opusa za teologiju na prostoru Hrvatske i Bosne i Hercegovine.

Naravno, ovakav skup nije dovoljan za cjelokupnu analizu Mardešićevog, alias Jukićevog, opusa, ali je dobar pokazatelj sociološkog i teološkog interesa za njegov rad, što predstavlja i poziv na nove interpretacije misli ovog utjecajnog sociologa religije.

Goran Goldberger
Zagreb